Губернаторлор парады

же Ошко кимдер келип, кимдер кеткен?

С.И.Жаворонков
(IV.1938-VI.1938)

П.И.Колосов
(VI.1938-II.1943)

С.И.Зайцев
(III.1943-VII.1944)

Н.Г.Нарожный
(VII.1944-II.1950)

Ош облусунун басып өткөн жолуна кайрылып көрөлүчү...

1926-жылы 1-февралда Бүткүл Россиялык Борбордук Аткаруу Комитети кыргыз элинин суроосун канааттандырып, өзүнүн Президиумунда атайын токтом кабыл алган. Анда Кыргыз Автономиялуу облусун Кыргыз Автономиялык Советтик Социалисттик Республикасы кылып кайра түзгөн. Кийинчерээк, 1926-жылдын ноябрындагы Бүткүл Россиялык Борбордук Аткаруу Комитетинин 3-сессиясы ал токтомду бекиткен. Сессия жаш республиканын чарбалык жана маданий өсүшүнүн, айрыкча, республиканын Түштүгүндө жер, суу реформасын тезирээк жүргүзүүнү талкуулаган.

Ошол эле жылы 22-февралда Кыргызстан ВКП (б) обкомунун экинчи [illegible]му болуп, анда партиялык уюм-

чу болсо 1938-жылдары алардын саны 6 миңден ашты. Мына ушундай кырдаалда Ошко биринчи жетекчи болуп, 1938-жылы апрелде **С.И.Жаворонков** келди. Бирок, ал үч айдан кийин кызматтан кетти. 1938-жылдын июнунан баштап, **П.И.Колосов** иштей баштады. Петр Иванович Колосов 1943-жылдын февралына чейин иштеп, 1939-жылы Ош облусунун уюшулушуна 1941-жылдагы Ата мекендик согуштун башталышындагы үрөй учурган коогалаңды элге туура түшүндүрүүдө, биринчи кезекте коммунисттерди, комсомолецтерди фронтко жөнөтүүдө, ошону менен бирге тылды чыңдоодо көптөгөн уюштуруу иштерин жүргүзө алды.

1943-жылдын мартында облуска жетекчи болуп келген **Сергей Иванович Зайцев** бир жыл алты ай гана

Сүттүбаевич Ош обкомунун биринчи катчылыгына келди. Ал киши мурда облусполкомдун төрагасы болуп иштегендиктен облустун бардык тармактары ага тааныш эле. Бир жылдан кийин обком экиге бөлүнүп, өнөр жай жана айыл чарба обкому болуп түзүлүп, айыл чарбасында обкомдун биринчи катчысы болуп А.Сүйүмбаев кала берип, өнөр жай обкомуна Федор Михайлович Чупров обкомдун биринчи катчысы болуп бекитилди. Тилекке каршы эки бөлүнгөн обком бир жылга жетпей кайра бириги п, **А.Сүйүмбаев** биринчи секретарь боюнча кала берди. Ошентип, ал киши алты жылга жакын, так-тап айтканда 5 жыл, 10 ай иштеди.

1968-жылы январда Ибраимов Султан Ибраимович обкомдун биринчи катчылыгына келди. А.Сүйүмбаевдин

облустун даңкын чыгарып турушкан.

Жогорудагы эки инсан жетекчи болуп иштеген алтымышынчы, жетимишинчи жылдары Ош облусунун жетишкендиктери өлчөмсүз деңгээлге жеткендигин кыргыз тарыхынын бетине алтын тамгалар менен жазылып калгандыгын айтуунун өзү биз үчүн сыймык. А.Сүйүмбаевдин учурундагы облус алган ордендердин жана өтмө Кызыл Туулардын саны С.Ибраимов иштеген он жыл ичинде дагы артты. Ленин орденинин туусуна таккан Ош облусу **Султан Ибраимов** иштеген он жыл ичинде удаасы менен он жолу КПССтын, СССР Министрлер Советинин жана ВЦСПСтын өтмө Кызыл Туусун жеңип алгандыгын айтсак эле жетиштүүдүр. Папан, Төрткүл, Базаркоргон суу сактагычтары курулуп, Бүргөндү, Арка, Чаткал, Савай, Төө-

А.С.Сүйүмбаев
(II.1962-I.1968)

С.И.Ибраимов
(I.1968-IX.1978)

Т.Х.Кошоев
(IX.1978-I.1981)

Р.С.Кульматов
(I.1981-IV.1990)

А.М.Муралиев
(VIII.1996-IV.1999)

Т.А.Акматалиев
(IV.1999-XII.2000)

Н.К.Касиев
(XII.2000-I.2005)

К.Н.Жолдошев
(I.2005-III.2005)

А.А.Артыков
(III.2005-ж. иштеп жатат)

А.И.Иманалиев
(II.1950-IX.1952)

Ж.Т.Тойгонбаев
(IX.1952-VII.1955)

Б.П.Яковлев
(VIII.1955-III.1958)

М.А.Абдыкулов
(III.1958-II.1960)

Т.Б.Балтагулов
(II.1960-II.1962)

обкомунун экинчи Пленуму болуп, анда партиялык уюмдарды чыңдоо, мындан ары республиканын бардык жеринде экономиканы жогорулатуу маселеси каралган. Кыргызстандын Түштүгүндө большевиктер партиясынын санын өстүрүүнү олуттуу иш катары белгиленген. Мындай чаралардын негизинде 1926-жылдын 1-июнунда Ош округдук партиялык уюмунда коммунисттердин саны 627 кишиге жеткен. Ал учурда Ош шаарынын жана ага чектеш турган Араван, Карасуу райондорунун коммунисттери бирге эсептелип жана бирге иш алып барышкан. Айыл чарбалык, өнөр жайлык багыттагы иштерди жетектөөдө коммунисттер өздөрү биринчи катарда жүрүшкөн. 1926-жылы Ошто "Сила экономии" кол өнөрчүлүк артели гана иштеп турса, 1927-жылы жибек токуу фабрикасы пайдаланууга берилген.

Ошо маалда Оштун аймагында орношуп жаткан Совет бийлигине каршы басмачылык-бандалык топтор өздөрүнүн тескери аракеттерин күчөтүшүп, жаш республиканын жаңы иштерин бүлүндүрүп жан далбас урушкан, активдерди, мугалимдерди, комсомолдорду куугунтукташып, колдоруна тийгендерин мыкаачылык менен өлтүрүшкөн. Мындай көрүнүшкө да большевиктер партиясы катуу күрөш баштaшкан. 1926-1927-жылдары Ош уездинде жер, суу реформасы кызуу жүргүзүлдү. Буга большевиктер партиясынын алдыңкы катарындагылар алыскы тоо арасындагы элге чейин барышып, түшүндүрүү иштерин алып барышты. Ош шаарынын Зайнабидинов, Дадабаев, Бабачалов, Юнусов, Алимов сыяктуу коммунисттери башкаларга үлгү боло алышты.

Облус уюшулганга чейин эле Оштун айланасында "Шарк", "ВКП(б)", "Правда", Ленин Нариманов атындагы колхоздор уюшулду. 1910-жылы Ошто миң гана жумушчу ген **Сергей Иванович Зайцев** бир жыл алты ай гана иштеп, 1944-жылдын июлунда кызматынан кетти. Анын ордун 1944-жылдын июлунда келген **Н.Г.Нарожный** ээледи. Ал 1950-жылдын февралына чейин иштеп, согуштан эвакуацияланып келген завод-фабрикаларды, госпиталдарды жайгаштырууда, жарадар командирлерди жана жоокерлерди тосуп алып, аларды госпиталдарга бөлүштүрүп айыктырууда, айрымдарын кайра фронтко жиберүүдө чоң иштерди уюштура алды. Облуска улуту кыргыз коммунист **Именалиев Абулмажин Именалиевичтин** келиши жергиликтүү кадрлардын такшалып өскөндүгүнүн күбөсү болду. Бирок, ал киши да бар болгону эки жыл он бир ай иштеп, 1952-жылдын сентябрында ордун **Тойгонбаев Жаманкулга** бошотту. А.Иманалиев да Ж.Тойгонбаев да облустун аймагындагы согуштун кийинки бүлүнгөн чарбаларды, өнөр жайларын калыбына келтирүүдө кыйла оор иштерди жөнгө келтире алышты.

1939-жылга чейин уэздин начальниги деп наамдалып, облус уюшулгандан кийин партиянын обкомунун секретары, акырында губернатор деп аталган кызмат ордуна кадрлар 2-3 жылдан ашпаган мөөнөткө гана иштешип кетип жатышты. Мисалы, 1955-жылы августа обкомдун биринчи катчысы болуп келген **Б.П.Яковлев** 3 жыл 8 ай, 1958-жылы мартта келген **Медетбек Абдыкулов** 2 жыл, 11 ай, 1960-жылы февралда келген **Торогелди Балтагулов** 2 жыл гана жетекчилик кылышкан. Мындай кыска убакыттын ичинде облустун булуң-бурчуна чейин баруу, элдин турмушу менен таанышуу, айыл чарба, өнөр жайын иликтөө, маданий-социалдык абал менен таанышуу, партиялык уюмдардын активдүүлүгүн көтөрүү кыйын эле болсо керек.

1962-жылы февралда **Сүйүмбаев Акматбек** обкомдун биринчи катчылыгына келди. А.Сүйүмбаевдин учурунда эле Жалалабад облусу кошулуп Ош ирилешкен чоң облуска айланып, айыл чарбачылыгы, өнөр жайы ылдам өнүгүп, социалдык-маданий жана курулуш иштеринин кулачы кеңири жайылып, партиялык уюмдар чыңдалган абалда иштеп жаткан. Ал жылдарда айрыкча пахтачылык өнүктүрүлүп, "ак алтын" деп аталуу менен бирге "Кыргыз пахтасы" деген наамы менен союзга белгилүү болуп, пахта сырьесу россиялык жана башка республикалардын текстиль өнөр жайларына жиберилип турган. Ал гана турсун пахта космостук корабльдерди учурууда да зарыл болуп, андан маанилүү жабдыктар даярдала тургандыгы даңазаланган. Ошондуктан обкомдун биринчи катчылары бул баалуу өсүмдүктөн мол түшүм алууга көп көңүл бурушкан.

А.Сүйүмбаевдин жана С.Ибраимовдун иштеген жылдарында ондогон чарбалар пахта өстүрүүдө алдыңкы орундарга озуп чыгышып, аларда эмгектенишкен даңктуу дыйкандар келип чыгышкан. Алар союзга жана республикаларга депутат болушуп, төштөрүнө ордендер тагышып, "Социалисттик Эмгектин Баатыры" деген ардактуу наамдардын ээлери болушкан. Айрыкча, аравандык пахтачылар - Социалисттик Эмгектин эки жолку Баатыры Алля Анаров, Социалисттик Эмгектин Баатырлары Тойчу Кочубаев, Санталаткан Юсупова, Дилорам Рафикова, Тажикан Эрматова ж.б. базар коргондук Социалисттик Эмгектин Баатыры Өлмөскан Атабекова, Камал Султанов, Малик Акчабаев, ленининдик Саадат Нотоева, сузактык бир тууган Сарыковдор, карасуулук Социалисттик Эмгектин Баатырлары Апсамат Абдыраимов, Тургун Машрапова, Хайтакун Таширов, Топчубай Юнусов жана мал чарбачылыгында, өнөр жайында ондогон Эмгектин Баатырлары тагычтары курулуп, Бүргөндү, Арка, Чаткал, Савай, Төөмоюн массивдери ишке киргизилди. Токтогул-Толук, Папан, Кожокелен, Каракулжа-Алайкуу, Кызылкыя-Дараут коргон жолдору курулду.

1978-жылы сентябрда Султан Ибраимов Кыргыз ССР Жогорку Советинин Президиумунун төрагасы болуп кеткенден кийин, облусполкомдун төрагасы болуп иштеп келген **Кошоев Темирбек Худайбергенович** обкомдун биринчи катчылыгына келип 3 жыл 9 ай иштеп кетти. 1981-жылдын январынан тарта обкомдун биринчи секретарлык креслосуна **Кулматов Ренат Сатарович** келип олтурду. Ал 9 жыл 4 ай бою облусту башкарды. Кесиби автомеханик болгондугуна байланыштуубу айтор, ал иштеген жылдары автотранспорт тармагы өзгөчө өнүгүп кетти.

1990-жылы май айында бийликке келген **Үсөн Сыдыков** 11 ай, 1991-жылы апрелде креслого олтурган **Капаров Мурза Кулматович** 8 ай гана жетекчилик кылышкан. Аны алмаштырган **Батыралы Сыдыков** 1 жыл, 4 ай, 1993-жылы июлда обкомдун биринчи катчылык ордун ээлеген **Абдыганы Эркебаев** 1 жыл, 6 ай, 1994-жылы декабрда ишке киришкен **Жаныш Рустенбеков** 1 жыл, 8 ай гана иштесе, **Амангелди Муралиев** облуска губернатор болуп, 1996-жылы августа келип 3 жыл 8 ай иштеп кеткен. 1999-жылы апрелде губернаторлукка бекитилген **Темирбек Акматалиев** 1 жыл 8 ай бийлик ордунда олтурган.

2001-жылы декабрда **Накен Касиев** жетекчи болуп облуска келип, төрт жылдан ашык убакыт иштеп кетти.

2005-жылдын январында губернатор болуп **Кубанычбек Ниязович Жолдошев** келип, 24-марттагы революцияда кетти. Марттан бери **Анвар Артыков** губернатордун милдетин аткаруучу болуп иштеп атат.

Таш МИЯШЕВ

Ү.С.Сыдыков
(V.1990-IIV.1991)

М.К.Капаров
(IIV.1991-XII.1991)

Б.С.Сыдыков
(III.1992-VII.1993)

А.Э.Эркебаев
(VII.1993-XII.1994)

Ж.Р.Рустенбеков
(XII.1994-VII.1996)